

Hur finansierar ideella föreningar och organisationer sin verksamhet?

Om ideella samhällets olika intäktskällor
och förslag på förändringar

En rapport om finansiell rådgivning
av Marcus Arvesjö

Innehållsförteckning

- 3 Samhällsengagemang finns
- 4 Hur finansierar ideella föreningar och organisationer sin verksamhet i dag?
- 5 Amnesty International
- 6 Jagvillhabostad.nu
- 7 Stockholms Stadsmission
- 8 Hur skapa förbättringar för ideellt engagemang?
- 9 Samhället och individen
- 10 Källor och mer information

Samhällsengagemang finns

Det finns ett intresse för engagemang för ideellt arbete i Sverige - var fjärde person har ett uppdrag i en föreningsstyrelse och varannan person är engagerad i någon form av ideellt arbete. Hur kan vi tillvarata detta intresse och engagemang, utan att det behöver medföra ökade kostnader för föreningar och organisationer som inte har något ekonomiskt vinstintresse i sin verksamhet?

I Ebba Gröns låt "Staten och kapitalet" finns textraderna "Sida vid sida, tillsammans hjälps dom åt, staten och kapitalet, dom sitter i samma båt". Det finns vissa gemensamma nämnare för stater, företag och föreningar: alla behöver pengar, alla vill maximera så mycket som möjligt av det kapital som kommer in och vill ha så lite krav som möjligt för hur man går tillväga. Att kunna få till stånd en förändring i någon form krävs både trygghet och pengar och där finns olika sätt att uppnå sitt mål och på vems bekostnad, utifrån de värderingar och värdegrund som finns hos respektive stat, företag och förening.

För ideella föreningar och organisationer finns en värdegrund som är till gagn för ändamålet och för den eller de målgrupper som finns för föreningen och organisationen. Värdegrunden baserar sig oftast på fler faktorer än enbart en ekonomisk vinstmaximering för sina ägare (som oftast är medlemmar som delar föreningens/organisationens värderingar). För att kunna uppnå ändamålet, krävs en ekonomisk grundplåt och kapital och samtidigt kunna ha en humanitär inställning till de anställda och medlemmar som bidrar, med ekonomiska medel eller personella medel, till att ändamålet ska kunna uppnås.

Årligen utförs 400 000 årsheltidsarbeten på ideell basis varje år samt att det samlas in 2,8 miljarder kronor till ideella föreningar och organisationer med ett 90-konto. Totalt rör det sig om drygt 120 miljarder kronor som "omsätts" per år i den ideella sektorn, om vi utgår från att månadslönen ligger i genomsnitt på 25 000 kronor.

Hur finansierar ideella föreningar och organisationer sin verksamhet i dag?

I dag finns det inga formella krav att en ideell förening ska registreras hos en svensk myndighet för att kunnat föra sina medlemmars talan. De krav som ställs för att en förening som drivs ideellt är att det finns stadgar för föreningen, har styrelse och att den bildats av ett antal individer. Det är därför svårt att säga hur många ideella föreningar som finns i Sverige, då registeringskrav ej finns, men i början av april 2012 finns det 384 ideella föreningar och organisationer som innehar 90-konto hos Svensk Insamlingskontroll, som kontrollerar att de anslutna föreningarna/organisationer vidtar nödvändiga åtgärder så att minst 75 % av de insamlade ekonomiska medlen nås till de ändamål som fastställts av dess stadgar.

Jag har tittat närmare på tre olika föreningar/organisationer för att se hur de finansierar sin verksamhet och utgått från årsredovisningar, extern information på respektive hemsida och inhämtad information, där jag velat få förtydligande om vad som avses med olika poster. Jag har även skrivit lite tankar och funderingar kring hur det ser ut i dag för två organisationer som innehar 90-konto samt ett som inte har det samt en som uppbär statsbidrag.

Amnesty International

Amnesty International är en ideell förening med 90-konto och har en vision där varje människa åtnjuter alla de rättigheter som ingår i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheter. De tycker på mot makthavare för att visionen ska kunna uppnås samt kräver att de som gör sig skyldiga till övergrepp ska ställas inför rätta. Med opinionsbildning, information och utbildning hoppas Amnesty International att kunskapen om mänskliga rättigheter ska kunna ökas bland individer. För 2010 hade de totala intäkter på närmare 78 miljoner kronor, varav insamlade medel och medlemsavgifter tillsammans stod för 98,3 av totala verksamhetsintäkter. Drygt 78 % av de insamlade medel nådde Amnesty Internationals ändamål.

För Amnesty är medlemsavgifter och bidrag från privatpersoner det viktigaste, när det gäller intäktskällor, och för dem är det viktigt att inte vara "bundna" till någon stat eller regering, då de vill kunna rikta kritik och beröm till vilket land som helst, utan att det finns några baktankar från något kommersiellt intresse eller till fördel från någon regering.

Ovanstående uppgifter baseras på den svenska sektionen av Amnesty International, då föreningen har en verksamhet på internationell nivå.

Jagvillhabostad.nu

Jagvillhabostad.nu är organisation som är partipolitiskt obunden för unga bostadssökande som tröttnat på bostadsbristen och vill göra något åt den. Organisationen får ekonomiska bidrag från bland andra Ungdomsstyrelsen, Allmänna Arvsfonden och Hyresgästföreningen.

För år 2011 hade de drygt en och halv miljon i omsättning, varav närmare en miljon kom från Ungdomsstyrelsen som statsbidrag och lokalt organisationsbidrag (om de fick likvärdig summa som de blev beviljade för 2012). Övriga intäkter bestod av frivilliga medlemsavgifter, bidrag och annonsintäkter för www.jagvillhabostad.nu. Under 2011 hade de närmare 2000 aktiva medlemmar, varav cirka tre av fyra var bidragsgrundande medlemmar.

Ideellt engagemang är viktigt för organisationen jagvillhabostad.nu och då de inte har några obligatoriska medlemsavgifter, är det viktigt att de får in ekonomiska medel från andra håll. De får statsbidrag, vilket möjliggör att det blir beroende av den svenska staten, och skulle man aktivt välja bort statsbidraget och ta ut medlemsavgift på dess medlemmar och få in motsvarande medel skulle medlemsavgiften ligga på cirka 500 kronor/medlem (en miljon/2000 aktiva medlemmar).

Det är alltid en fördel att kunna vara oberoende från en stor, enskild bidragsgivare och fri från staten, så att man kan kunna vara en oberoende aktör när det gäller opinion och påverkan, vad organisationen jagvillhabostad.nu bör tänka på är att hur de ska kunna förändra sina intäktskällor på sådant sätt att de kan ha en löpande verksamhet, även om en eller flera bidragsgivare drar sig ur ett samarbete. Att kunna ha rekryteringskampanjer är ett sätt för att dels höja intäktskällan medlemsavgiften och för att minska intäktskällan statsbidrag.

Stockholms Stadsmission

Stockholms Stadsmission är en ideell förening med 90-konto och som arbetar för att göra Stockholm till en mänskligare stad för alla. De har tre olika verksamhetsområden (social verksamhet, sociala företag och skolverksamhet) för att uppnå visionen och för år 2010 hade de totala intäkter på närmare 233 kronor. Cirka 88 % av de insamlade medlen nådde ändamålet.

Av verksamhetsintäkterna finns tre större intäktskällor, som tillsammans står för närmare 90 % av de insamlade medlen:

- Insamlade medel från privatpersoner, föreningar, företag, gåvor och testamenten,
- försäljning i de olika sociala företagen
- och vårdavgifter (som är intäkter från kommuner och stadsdelsnämnder för olika boenden, som exempelvis för ett boende i Stockholms västra område, Råxksta, där cirka 100 personer bor och får stöd).

Det finns flera intäktskällor för Stockholms Stadsmission som är jämnt fördelade, vilket gör att de på ett lätt sätt kunna förändra sin löpande verksamhet utan att det påverkar totala intäkterna i en allt för stor grad. De har ett kommersiellt tänk i form av att kunna erbjuda en reell tjänst som gynnar företag och privatpersoner, samtidigt som de väljer att satsa överskottet på att återinvestera vinsten i sin verksamhet. Stockholms stadsmission har ett bra tänk när det gäller att ha sociala företag där det gäller att kunna gå runt, utan att det behöver gå ut på medarbetarna eller kunderna, dessutom erbjuder de människor arbetsträning, så att individer kan komma tillbaka till yrkeslivet.

Hur skapa förbättringar för ideellt engagemang?

1) Öka insikten!

Fler måste nå insikt och förståelsen eget engagemang och samhällsengagemang. Detta skapar möjlighet att kunna förstå att individen kan påverka samhället och vice versa. Samhället kan stimulera med volontärlön för att skapa en grundförutsättning för att skapa ett civilkurage som gynnar både samhället och dess medborgare i en positiv anda. Detta går att skapa med en omfördelning av de sociala avgifterna som tas ut i samband med löneutbetalningar och egenavgifter för företag, läs mer om volontärlön på <http://kramamig.nu/hoj-statusen-pa-ideellt-engagemang-infor-volontarlon/>

2) Dela på uppdragen!

Delat ansvar på olika uppdrag och engagemang i både styrelser och verksamheter är att föredra än att några väljs ut och ingen annan får eller kan involvera sig. Finns ett gemensamt mål, gäller det att alla bidrar med sitt strå till stacken och detta inte minst inom den ideella sektorn, där om fler involverar sig på olika sätt, vid sidan av eventuella ekonomiska bidrag, går det att påverka och skapa förändringar. Där har jagvillhabostad.nu ett bra arbetssätt, även om man utifrån ett ekonomiskt sätt sätter sig i "statens båt" och blir beroende av statens välvilja. Med ökad delaktighet går det att förändra och förhoppningsvis förbättra situationen för både en själv och för samhället i stort.

3) Fler godkända gävmottagare och höjd gräns

Från 2012 kan du som privatperson få skattereduktion för ditt ekonomiska stöd till vissa organisationer och föreningar, bland annat till Stockholms stadsmission. Målet är att "stärka den ideella sektorn och stimulera donationer och stiftelser samt trossamfund" som beskrivs på Skatteverket. I nuläget kommer du kunna få skattereduktion på 25 % på ekonomiska stöd på upp till 6000 kronor (vilket medför ett avdrag i din deklaration med upp till 1500 kronor). För att anses vara en godkänd mottagare hos Skatteverket och skattereduktionen i enlighet med skattelagstiftningen, krävs det att föreningen eller organisationen är en hjälpverksamhet, där ekonomiskt stöd är en faktor för verksamhetens ändamål. Genom att utvidga detta till fler faktorer där engagemanget hos samhällets medborgare och för individer, kan det bli en win-win-situation för fler föreningar och organisationer som verkar för att involvera och engagera människor för samhällsfrågor. Att höja procent- och beloppsgränsen är också en viktig del för att stimulera stödet från flera inkomstkällor för ideella föreningar och organisationer som blir godkända av Skatteverket.

Samhället och individen

Sverige behöver engagerade medborgare och betydelsen av att det finns ideella krafter i samhället är viktigt och blir allt mer viktigt när staten lägger över ansvaret på ideella föreningar och organisationer samt gör förändringar som påverkar individer i dess vardag (oavsett om det handlar om arbetslöshetsersättning, socialtjänstens behörigheter och möjligheter att vara behjälpliga dess klienter eller allmännyttans vara eller inte vara). Genom att ta tillvara det intresse för ideellt arbete som finns och skapar förutsättningar till att höja intresse och status för det ideella arbetet, både med ekonomiska förutsättningar och att frigöra individers möjligheter till att bidra med personella resurser, kan vi skapa ett samhälle där samhället och individer går hand i hand. För det krävs att kunna ha ett samhälle, där vi tillsammans har ett långsiktigt tänk kring humanitet gentemot varandra – oavsett om kraven ligger på statligt, kommunalt eller på individuellt nivå. För det talas om civillikage och då måste vi skapa sunda förutsättningar till detta.

Källor:

→ Om 90-konto: Frii, Frivilligorganisationernas Insamlingsråd
http://frii.se/1_fragorosvar.shtml

→ Svensk Insamlingskontroll
www.insamlingskontroll.se

→ Volontärbyrån: Om ideellt engagemang hos individer
http://www.volontarbyran.org/volontarbyran/visste_du_att.aspx

→ Amnesty's årsredovisning:
<http://www.amnesty.se/upload/files/2011/04/21/amnesty-svenska-sektionens-arsredovisning-2010.pdf>

→ Stockholms Stadsmission:
- Årsredovisning: <http://www.stadsmissionen.se/Omoss/Det-har-ar-Stockholms-stadsmission/Ekonomi/>
- Tack till Harald Hagman på Stadsmissionen om information om vårdavgifter

→ Om jagvillhabostad.nu:
- Finansiering: <http://www.jagvillhabostad.nu/index.php?sid=1&pid=34>
- Verksamhetsberättelse och bokslut: <http://www.jagvillhabostad.nu/index.php?sid=1&pid=139&tid=1301>

→ Om skattereduktion om privatpersoners gåvor:
- Regeringens beslut: <http://www.regeringen.se/sb/d/2552/a/174199?setEnableCookies=true>
- Skatteverkets tillämpning:
<http://www.skatteverket.se/privat/skatter/betalafatillbaka/skattereduktionforgavor.4.5fc8c94513259a4ba1d800064144.html>

Mer information

Vill du veta mer om rapporten eller få mer information? Kontakta Marcus Arvesjö på telefonnummer 073-723 68 59 eller marcus@kramamig.nu.